

Český jazyk a literatura

Struktura profilové maturitní zkoušky, maturitní témata
školní rok 2017/2018

Struktura zkoušky

Maturitní témata jsou složeny z části a) dějiny literatury a z části b) učivo slohu a mluvnice.

Zkouška probíhá formou výkladu na vylosovaná témata - a) i b), přičemž zkoušený pracuje s ukázkami vztahujícími se k tématům.

Součástí zkoušky je dokumentace, kterou zkoušený předloží maturitní komisi:

- maturitní práce na zadané téma v rozsahu 15 stran textu - zpracovaná ke konci 1. pololetí maturitního ročníku v předmětu ČJ a literatura

- seznam četby 50 knih napříč všemi maturitními okruhy

Příprava ke zkoušce trvá 15 minut, zkouška trvá také 15 minut.

U zkoušky nejsou povoleny žádné pomůcky.

Témata a)

Ústní lidová slovesnost a mimoevropské starověké literatury

- ústní lidová slovesnost a její žánry, pojem literatura a písmo
- mimoevropské starověké kultury - Mezopotámie, Egypt, Indie a Čína, hebrejská literatura

Antická literatura

- pojem antika
- antická řecká literatura
- antická římská literatura

Středověká literatura evropská

- časové vymezení středověku, středověké chápání světa a vzdělanost
- románský a gotický sloh
- charakteristika a žánry středověké literatury
- literatura v národních jazycích - anglická, německá, severská, ruská, francouzská a španělská

Česká literatura středověku

- Velkomoravská říše a šíření křesťanství, staroslověnské písemnictví
- přemyslovský stát - písemnictví staroslověnské a latinské
- počátky česky psané literatury
- literatura doby Karlovy
- literatura předhusitská a husitská

Renesance a humanismus v evropské literatuře

- pojem renesance a humanismus
- znaky a žánry renesanční literatury
- osobnosti evropské renesance

Renesance a humanismus v Čechách

- specifika renesance a humanismu u nás
- doba Blahoslavova a Veleslavínova

Evropské a české baroko

- charakteristika barokního umění
- znaky a žánry barokní literatury
- česká pobělohorská literatura - domácí a emigrantská

Klasicismus, osvícenství a preromantismus v evropské literatuře

- pojmy: klasicismus, osvícenství a preromantismus; jejich časové vymezení, literární žánry
- významní představitelé evropského klasicismu, osvícenství a preromantismu

Romantismus ve světové literatuře

- podstata a znaky romantismu, jeho časové vymezení
- hlavní představitelé světového romantismu

Literatura národního obrození – generace Dobrovského a Jungmanna

- pojem národní obrození; jeho vznik, fáze a časové vymezení
- jazykověda, historie, počátky novočeského básnictví a obrozeneckého divadla
- lit. vědecká a umělecká, problematika rukopisů

Romantismus a počátky realismu v české literatuře

- sepětí romantismu s národním obrozením
- česká romantická literatura
- počátky realismu v české literatuře

Realismus a naturalismus ve světové literatuře

- pojem realismus a kritický realismus, časové vymezení, vliv vědy a techniky a filozofie na rozvoj realismu
- pojem naturalismus
- hlavní představitelé realismu a naturalismu ve světových literaturách

Česká literatura 2. poloviny 19. století

- májovci
- ruchovci a lumírovci

Realismus a naturalismus v české próze a dramatu

- realistická historická a venkovská próza
- realistické drama
- naturalismus v české poezii

Světová literatura na přelomu 19. a 20. století

- filozofické směry konce 19. st.
- impresionismus, symbolismus a dekadence
- francouzští prokletí básníci
- nejvýznamnější představitelé světové literatury přelomu 19. a 20. století

Česká literatura na přelomu 19. a 20. století do konce 1. světové války

- diferenciacie literatury
- Manifest České moderny
- představitelé české dekadence, impresionismu a symbolismu
- katolická moderna
- generace buřičů

Umělecké směry a osobnosti světové literatury 1. poloviny 20. století

- umělecké směry počátku 20. století
- obraz 1. světové války v literatuře
- počátky moderní prózy
- německy píšící pražští autoři
- významní představitelé dramatické tvorby

Česká poezie od konce 1. světové války do konce 2. světové války

- proletářská poezie
- poetismus
- surrealismus
- katolický proud
- spirituální proud
- Jarní almanach básnický 1940

Česká próza a drama od konce 1. světové války do konce 2. světové války

- reakce na 1. světovou válku
- legionářská literatura
- imaginativní próza
- katolický proud
- ruralismus
- reportážní próza
- socialistický realismus
- psychologická próza
- demokratický proud
- historická a biografická próza
- drama ve 20. - 40. letech: Osvobozené divadlo, D34

Světová literatura 2. poloviny 20. století

- odraz 2. světové války v literatuře
- existencialismus
- neorealismus
- rozhněvaná generace
- nový román
- magický realismus
- absurdní drama
- sci-fi a fantasy
- detektivní žánr

Osobnosti české poezie po roce 1945

- vývojové mezníky literatury 2. poloviny 20. století.; literatura oficiální, samizdatová a exilová
- reakce na válku
- poezie v letech 1945 - 1948 Skupina 42, Skupina Ra, Ohnice
- literatura po únoru 1948 do roku 1956
- poezie let 60. - skupina kolem časopisu Květen, Host do domu, katolický proud
- literatura po roce 1968 - samizdatová a exilová poezie, oficiální poezie, písničkáři a český underground
- poezie 90. let

Osobnosti české prózy a dramatu po roce 1945

- vývojové mezníky literatury 2. poloviny 20. století, literatura oficiální; samizdatová a exilová
- reakce na válku - 1. vlna válečné prózy
- próza v 50. a 60. letech
- próza v 70. a 80. letech, období normalizace; oficiální, ineditní a exilová próza
- próza 90. let;
- divadla malých forem

Autoři ostravského regionu, ostravské divadelní scény

- významní autoři literatury spjatí s naším regionem, ostravské divadelní scény

Témata b)**Sloh; druhy vět podle závislosti**

- sloh/styl, slohotvorní činitelé; věty hlavní a vedlejší

Funkční styly a slohové postupy; základní větné členy

- funkční styly a slohové postupy
- podmět a přísudek

Vypravování; souvětí souřadné a podřadné

- znaky, kompozice a jazykové prostředky vypravování
- znaky souvětí podřadného a souřadného

Souvětí, vztah hypotaxe a parataxe, interpunkce v souvětí

- charakteristika souvětí a složitého souvětí
- pojem parataxe a hypotaxe
- interpunkce v souvětí

Čeština v systému indoevropských jazyků; rozvíjející větné členy

- zařazení češtiny do systému indoevropských jazyků
- rozvíjející větné členy

Hlavní principy českého pravopisu

- pravopis i/y; -ě/-ně-; předpony vz-, s-, z-; předložky s, z; u-ů-ú; velkých písmen, zdvojené souhlásky

Útvary prostěsdělovacího stylu; interpunkce ve větě jednoduché

- prostěsdělovací styl, jeho funkce, útvary, jazykové prostředky
- interpunkce ve větě jednoduché

Útvary publicistického stylu; problematika třídění slov

- publicistický styl, jeho funkce, forma, jazykové prostředky a útvary
- problematika třídění slov - slovní druhy

Korespondence; ohebné slovní druhy

- osobní a úřední korespondence
- charakteristika ohebných slovních druhů – jejich mluvnické kategorie, funkce ve větě

Slovní zásoba; vedlejší věty

- jádro slovní zásoby a jazyková periferie, individuální slovní zásoba
- obohacování slovní zásoby
- druhy vedlejších vět

Referát; přídavná jména

- referát, jeho znaky, kompozice, jazykové prostředky
- koreferát
- charakteristika přídavných jmen, jejich mluvnické kategorie, vzory, skloňování a stupňování

Líčení; zájmena

- líčení, kompozice a jazykové prostředky
- charakteristika zájmen, jejich druhy, mluvnické kategorie a skloňování

Projev, proslov, jazyková kultura; podstatná jména

- projev a proslov, znaky, kompozice, jazyková stránka

- řečnické zásady
- charakteristika podstatných jmen, mluvnické kategorie, funkce podstatného jména ve větě
- podstatná jména obecná, vlastní
- podstatná jména konkrétní a abstraktní

Slovo a jeho významy; neohebné slovní druhy

- významy slov, slova lexikální, lexikálně gramatická a gramatická
- slova jednoznačná a mnohoznačná – synonyma, antonyma a homonyma
- neohebné slovní druhy – jejich podstata a charakteristika, funkce ve větě

Popis; slovesa

- popis, jeho druhy, kompozice, jazykové prostředky
- charakteristika sloves - mluvnické kategorie, funkce slovesa ve větě

Vybrané útvary informačního charakteru; číslovky

- teze, resumé, rejstřík, obsah
- charakteristika číslovek, druhy a mluvnické kategorie, funkce číslovky ve větě

Charakteristika; souvětí, jednoduchá věta

- charakteristika, její kompozice a jazykové prostředky, rozdíl mezi charakteristikou a popisem
- pojem souvětí a věta jednoduchá, druhy souvětí

Monolog, dialog; tvoření slov

- podstata monologu a dialogu a jejich uplatnění v literárních druzích, zápis divadelního nebo filmového dramatu v textu
- obohacování slovní zásoby, způsoby tvoření slov

Vrstvy slovní zásoby; přívlastek

- aktivní a pasivní slovní zásoba, vrstvy slovní zásoby spisovné a nespisovné
- přívlastek a jeho druhy

Životopis; stavba slova

- životopis a jeho znaky, kompozice a jazyková stránka životopisu, srovnání životopisu s charakteristikou
- morfemická stavba

Stavba a jazykové prostředky básně; slovosled

- sloka, verš a jeho rytmus, stopy, rým a jeho druhy
- básnické jazykové prostředky – metafora, metonymie, epiteton, personifikace, figury, apostrofa, hyperbola s uvedením příkladů
- slovosled ve větě, aktuální větné členění

Útvary založené na dialogu; členitost vět

- publicistické útvary založené na dialogu, kompozice a jazyk – interview, polemika, diskuse, beseda
- jednočlenné a dvojčlenné věty
- holý a rozvitý podmět, podmět nevyjádřený, holý a rozvitý přísudek

Úvaha; přímá a nepřímá řeč

- charakteristika úvahy, kompozice, jazyková stránka
- grafické označení přímé a nepřímé řeči, věta uvozovací

